

ניחוחות לפרשת ויקהל פקודי

פרשת ויקהל פותחת בעניין איסור מלאכה בשבת, בפרשה מוזכרת במפורש מלאכת הבערה שנאסרה בשבת. "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (פרק ל"ה, ג').

חז"ל למדו מ'הוצאת הבערה' אל מחוץ לכלל איסור מלאכות שבת, לימודים הלכתיים. רש"י מביא את המחלוקת הידועה- אם 'ללאו יצאת' או 'לחלק יצאת'. הוצאת הבערה מסייעת לנו להבין את האופי בו מחייבת התורה על עשיית מלאכות שונות בשבת.

בחסידות בארו שהתורה מזהירה שביום השבת שהוא יום מנוחה יש להימנע מאש המחלוקת. כשלא טרודים וממהרים לעבודה, ונמצאים בכפיפה אחת לאורך זמן, הדבר עלול לייצר ההתחככות מרובה המביאה למריבות הן בקהילה והן במשפחה. ולכן מצוה התורה לנצל את השבת להרבות אהבה ושלוש ולא להיפך. בעידן הקורונה, ההסגר שנכפה עלינו יכול להביא לחוויה משפחתית נעימה או חלילה ליצור מצבי מצוקה וחיכוך בקרב בני המשפחה, וגם כאן יש להחיל את הכלל "לא תבערו אש".

בדף היומי למדו השבוע במסכת שבת (דף יב, ב) עד כמה יש להיזהר לא להגיע לאיסור הבערה בשבת ולכן חכמים אסרו לקרוא לאור הנר בשבת שמא כאשר אור הנר מעומעם יבואו להטות את הנר ולקרוב את השמן לפתילה ויעברו על איסור הבערה. האיסור כולל את כל מי שיש חשש שיגיע להטות את הנר. אולם הגמ' מספרת שר' ישמעאל שסבר "לי זה לא יקרה" וקרא לאור הנר וכמעט היטה אותו, ולפי דעה אחרת אפילו נכשל בכך, ללמדנו עד היכן הגיע חכמת חז"ל שהכירו את כוחות הנפש וידעו היכן להציב סייגים ועד כמה מגיעה החובה לשמוע לדבריהם שרק כך לא יכשל האדם בדברי תורה.

יוצאים מהכלל בעניין איסור הקריאה לאור הנר, הם התינוקות של בית רבן שלהם התירו לקרוא לאור הנר. הגמ' מבארת שהדבר נובע מכך שאימת רבם עליהם, כלומר בפני המורה לא יעשו טעויות והם סרים למשמעתו. כלומר השפעת נוכחות המורה בפני התלמיד גדולה עד כדי שאין חשש שהתלמיד יכשל בדבר הלכה. ועל פי הרשב"א לומדים שאפילו כאשר המלמד לא נמצא לידם ממש, מאחר ויצא לרגע מהכיתה והם חוששים שמא כל רגע יכנס, עדיין מוראו עליהם ולא יכשלו! בירושלמי מובא טעם אחר- אצל התינוקות אין חשש שיאריכו את זמן הבעירה מאחר והם שמחים שהנר יכבה ויקבלו חופש.

על פי הטעמים השונים נוכל להבין את הקושי הגדול במצב אליו נקלענו בעקבות מחלת הקורונה שסגרה את מוסדות החינוך. ללמוד בלי מורה נראה כאשליה מאחר ומוראו של המורה לא מוטל על התלמידים, אלא שהאמצעים הטכנולוגיים מאפשרים לימוד מרחוק ושמירה על קשר ואפילו מעקב גם כשכל אחד בביתו, ואולי זוהי הזדמנות ליצירת קשר בעל גוון חדש שלא בא לידי ביטוי עד כה.

פתרון ונקודת אור נוכל ללמוד מפרשת החודש העוסקת במצווה ראשונה שנצטוו ישראל במצרים "החודש הזה לכם" בראשית היותנו לעם. הפרשה מפרטת את ההכנות לקרבן הפסח שקיימו עוד במצרים, התורה מצוה "וייקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית".

המשפחה מתאחדת סביב קרבן הפסח שנאכל בתוככי הבית. אי אפשר לצאת מחמת הנוגף המשחית וכולם מלוכדים ומאוחדים, ומאז ולדורות מצווים אנו להתכנס למשפחותינו ולחנך את ילדינו בלילה שכולו מוקדש להם, ולשתף אותם בצורה חוויתית בסיפור הניסים של יצי"מ.

ההתכנסות בבתים מהווה הזדמנות טובה לזמן איכות בין בני המשפחה, ובצירוף השילוב של ההוראה מרחוק וחומרי לימוד יניב בעזרת השם ביחד פתרון מיטבי במצב העכשווי.

זכינו אתמול בתפילת הרבים של החמ"ד בה השתתפו אלפי ילדים ומשפחות. בסיומו של שבוע החרום בו היינו מצויים כולנו להודות לכם מנהלים יקרים על מנהיגות בעת משבר, על מסירות נפש של ימים כלילות בשמירה על קשר עם צוותי החינוך, עם תלמידים, עם הורים... זכיתי לשוחח עם רבים מכם ולהתמלא ברגשי התפעלות על הגודל של המעשים שלכם, על ההובלה המסורה שלכם על רוח המנהיגות הגדולה שלכם בבחינת "ישראל אשר בך אתפאר".

שולחת ברכת רפואה שלמה לכל החולים והחולות, לנמצאים בבידוד....

בתפילה שנתברך ב"כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך" (שמות טו, כו) ושנזכה לשבת בליל הסדר הקרוב כבני חורין מתוך בריאות איתנה.

בברכת שבת מברכים שלום,
שושנה נגר